

Förarens bartäder och bohag

N. M. Frägelista nr 81.

Här var förare under Ljung-
garums herrgård. Här fanns li-
digare inga tjänstgörande bänder,
utan alla gjorde slagverken.

Här fanns en soldatförare.
Soldaten hette Ljung. Soldatförare var
bara titel och kunde inte tjäna mer
än högst en par kor.

Ljungarum såldes sedan ut.
Det var tre personer, som köpte det
och belade hela gården. Det var
på 1870-talet.

Inga raskare bodde här.
Leppe i skogarna bodde flera fattiga,

som hade en sluga och lite jord,
men som inte kunde ha några besa-
tur. De gick fram till bönderna i
Rödebo och gjorde dagsverken. Alla
dessa hus är nu nedbrutna. Det var
en sek. sju stycken. Tvänorna kunde
av gästgäster hos bönderna. Några
bl. a. Johan Stålt kunde av att jaga
och göra korpar. Dessa gjorde
och så dagsverken.

Stugorna var små. De jag sett
var inte jordkuler utan var upp-
byggda av trä. De var timrade upp.
Några var byggda av sten.

Till varje gård hörde en skogs-
skift, och på dem bodde alla tor-
parna. De flesta bönderna här,
som tidigare varit korpare, hade

boell invid Ljungarum.

Torparna saie pa Lajpen sa lange
de kunde vara med och göra slags-
verken. Blev de inte överens
med husbonden, kunde det hända,
att de flyttade.

Till Lajpen under Ljungarum
var jord, så de kunde ha både
träskor och kor. I regel hade de
att göra två slagsverken i veckan
äret om för varje Lajp. På Lajpen
odlade bara till husbehov. De odl-
ade brödsäde, gardsäde och potatis.
Vågra prydnadsväxter samt frukt-
träd förkom i Lajpan.

Torpstugan.

Torpstugan var uppförd av trä
med halmtak. Hvergården ägde

den och byggde den andra.

Det var inte stor skillnad mellan
tåps- och bandstugor, för de var såliga
båda två. Tåpsstugan var mindre,
och innehöll två rum och kök.
Köket var med öppen spis. Tåps-
stugorna var brädfodrade, och en
del var rödfärgade, men de flesta
hade grå väggar.

Det förekom ofta att tåpsstugan
var hopbyggd med stall och ladu-
gård. Köket i stugan var försedt
med bjälkar och brädfodt. Galvet
var av träer. Ljps i skuggarna
var jordgole på en del ställen.
Och köket var i regel stengole.

Klostadern inne i rummet var
vanligtvis en sätugr. Båstugr

fanns i köket innanför den öppna spiseln. Fämspis täjades användas i tårpstugorna för en 70 år sedan. I regel hade de tapeter eller målade väggar.

Det fanns också glasfönster i stugorna, men de var bara små. I badstugorna var såremot inte några fönster utom endast en liten gugg.

Möbler.

Stolar förskam och bord och väggpart bänke. Bordet utgjordes av ett långbord. I regel fanns ej mer än ett långbord och några stolar samt skänk eller skåp. Stolarna hade de mest i herbergskusken. Stolarna var försedda med träst

och var smålade. Det brukade vara
fler familjemedlemmar än stolar.

I regel hade de en stor säng
i rummet och någon soffa till att
sitta på och ligga i.

Vaggan var försedd med yäng-
lor.

I kistorna förvarades kläder
och linne.

Byrån har varit i bruk, så länge
jag minns.

På väggen häng någon spegel
eller stad den på byrån och var
den försedd med en låda, som de
hade rakdansen i.

Möblerna var både målade och
smålade. Det kunde någon gång
föreligga snidade möbler i lag-

stugar, men annars var det mestadelens enkla möbler. Möblerna köptes på marknader i Hässelholm. Färdarna hade i regel mindre med möbler än bönderna. De hade ju också mindre böningsburs.

På bondgårdarna stod en böningslänga för sig själv. Den var smal och lång och rummen, som de bodde i, gick tvärs över stugan.

Bostadens användning.

När de högg skivor, brukade de ha hugghubben inne i stugan. Det minns jag far hade. De släpade också inne i stugan. De gjorde enhorgar där. Horgar gjordes även för avsalu till bönderna. På något ställe hade de slöjbänke inne, annars

hade de ett kuggstus i något uthus

Höns hade de inne i stugan
och även kallar, får och lamm.

Jag minns, när de hade hänsen under
sängen om vintern. De gick inne
i rummet om dagen, och om natten
stängdes de in under sängen med
en lås. Jag såg, att de hade höns
inne, när jag var en tio år gammal
sven för en 60 år sedan. En hämsa
i rummet stängdes och så av för
någon halv.

Helgdagskläder förvarades i
binder och i något skåp.

Tångarna var stora och utan
för häng skydd. De var bara i en
väning. I samma lästol låg tus-
banden och tussen, och sedan låg

barnen i soffor och i vagnar.

Inga bodde i utburs utåm drän-
gen och yrigan, som gick till i ut-
burs med oelddat rum.

Långblåder.

lludert i sängen var långbaln
och ett läsk över den och sedan
ett lakan samt en dyna med fjä-
der i.

De hade inte skurade golv.
När de sopat strödde de braskat-
ene och sand på golvet om sön-
dagsmorgnarna. Om vardagarna
var det inte så noga med städ-
ningen. Man gick ju in med
tröskor och träbrastöklar på. När
de sopade, släppte de golvet med
vatten för att det inte skulle ryka.

Någon daglig städning förekom
inte.

10

Maten förekom inte, utan det bör-
gade de med för knappt 50 år sedan,
då de började med brödsgår. Kar-
sliner började de också med för
cirka 50 år sedan. På många ställen
hade de lämningar för fjösören, som
de stängde om kvällarna.

Man får talade om att de för
hade jordgår, och att de på jul-
afton tredde hem på gårdet. Lyret
var mycket dåligt under mina upp-
växtår. Lysen av talg stäpte de
sjöna.

Målkärlerna intogs i det rum,
där de badde och sov. Hurskåp
satt vid bordsändan vid väggen.

Flumaden åt med vid bordet.
Maten lagades i koppargrytor och
jängrytor. Den sättes fram i lerfat.
Stekjärnet sättes mitt på bordet.
För mjöcken var det lerfat, och alla
åt ur samma fat. De hade inga
tallerkar. Man drack ur ett ler-
krus med en grepe i eken ur en
drickeshanna av trä, för inga glas
fanns. Tjänare följde man men inga
gäflar. Skedarna var av horn
eller trä. De förberedes av och la-
des med i en låda i bordet. De
var aldrig noga med skiben järn.
Det var inte som nu för tiden.
Det fanns tänder, som ägde silver-
skedar, men de var för fina att
användas i vardagslag.

På väggarna fanns bilder men
utan ramar. Bilderna spikades
upp på väggarna. I synnerhet
såes de upp vid gub.

De hade också blommor och
kruckväxter i fönstren, även om
det var out om utrymmet

En timmer kändes och spanns
och värdes. Det tyg värdes hemma.

Även någon släktling på beröke,
så fick han ligga i samma rum
som familjen.

Föraren umgicks kunnade
ligen med andra förare.

Lågt på den sociala rang-
skalan stod backstugusittaren